

Minnesanteckningar från Biblioteksrådsmötet 2014-05-14

Närvarande: Hans-Erik Nilsson NMT (ordförande), Susanna Öhman HUV, Erika Schagatay NMT, Morgan Palmqvist ÖB, Ola Lindberg, verksamhetschef LRC, Madeleine Odén-Göransson bibchef Östersund, Cathrine Berggren bibchef S-vall (minnesantecknare)

Övriga närvarande: Britt-Marie Sohlström, verksamhetskoordinator Digitala tjänster UB

Frånvarande: Mikael Nordenmark HUV, doktorandrepresentant, studentkåren, Gunilla Genberg bibchef H-sand

Inledning

- Hans-Erik hälsar välkommen.
- **Inkommen skrivelse från Erika Schagatay angående forskarutbildad bibliotekspersonal.** Vi konstaterade att skrivelsen inte hade nått alla varför vi skickar ut den till gruppen och tar upp frågan vid mötet i september.

Dagordning

1. Utveckling av bibliometri- och publiceringsstödsverksamhet

Britt-Marie Sohlström presenterade vad som är på gång inom området. Britt-Maries bilder finns i bilaga 1.

VR:s nya modell för prestationsbaserad medelstilldelning – Fokus - har beslutat sig för att använda publikationsdata från SwePub. Vetenskapsrådet betonar att alla lärosäten bör ansluta sig till SwePub och att de bör avsätta resurser för att kvalitetssäkra och leverera data till SwePub.

- Vi har sedan länge fungerande rutiner för granskning och komplettering av data och har representation i referensgruppen för projektet vidareutveckling av SwePub. Vi kommer också att klara ev justering av data enligt nya riktlinjer (fr o m 2012)
- Vi behöver däremot samverka med UK och fakulteter för att sprida kunskap om nya riktlinjer, och andra informationsinsatser som t ex uppmana forskare att skaffa ORCID-id mm
- Allmänt gäller att vi vill sträva efter att registreringen blir så komplett som möjligt, men även att minska stress och irritation från forskarna och att processen istället genom tydlighet ska gå så smidigt som möjligt

Behov av INDIKATORER för Publicering och analys på miun:

- Vi har byggt en daglig import av data från DiVA till LISA, och på testbasis gjort visningar av de flesta indikatorerna i ARC13 (nerbrutna på avdelningar, UoA,

- ämnen och till viss del även på person). Vi behöver här en dialog om vilka indikatorer som ska lyftas fram och vi tror även att det behövs informationsinsatser kring detta data, att det finns och hur det ska tolkas.
- Vi behöver också diskutera med fakulteterna hur ev nya indikatorer som kan komma att användas i FOKUS ska tillämpas på miun.

För HUV kan Örjan Sundin kontaktas.

Vetenskapsrådet utvecklar ett system för administration av ansökningar (PRISMA) som bl a ska hämta information från SwePub. De utvecklar också SweCris som ska innefatta forskningsadministrativt data även på projektnivå

- Vi här på miun bör utveckla rutiner så vi skapar data kring projekt och anslagsgivare med knytning till publikationer. I DiVA finns redan möjlighet att registrera anslagsgivare knutet till publikation och möjlighet att registrera projekt kommer. Vi behöver kontakt med rätt personer på lärosätet för att få tillgång till data för granskning och komplettering. Vi behöver även diskutera om detta data skulle behöva visas i LISA

Publicering av doktorsavhandlingar och rapporter:

- Fortfarande har vi svårt att få in avhandlingarna och doktoranderna tror att de ska vänta till efter disputation. Vi ser att spridningen ofta blir sämre om avhandlingen inte finns digitalt tillgänglig innan disputation.

Biblioteksrådet anser att det bör stå i handläggningsordningen att spikning i DiVA ska göras två veckor innan disputation. Britt-Marie skickar till dekanerna.

Open Access

Vi behöver veta vilka forskare som fått medel med krav på Open Access-publicering, vi kan bistå med praktisk hjälp och rådgivning. Både parallellpublicering och originalpublicering i Open Access-tidskrifter ökar kraftigt. Totalt räknar man med att ca 30% av all forskning publiceras OA.

Det vore bra om MIUN hade en särskild pott för att stödja OA inom lärosätet.

Synliggörande av publicering

Nu finns utstyrningar från DiVA på personliga sidor på webben, och liknande sidor för centrum och ämnen är på gång.

Flera representanter i biblioteksrådet tyckte det vore bra om biblioteket (tillsammans med KOM?) kan bevaka efterföljande diskussioner där MIUN:s forskare deltar och kan sprida (via interna webben men också externt) när vi figurerat i intressanta sammanhang.

Jävsgranskning

En bibliografisk sökning genomförs för att kontrollera jäv. Dessa sökningar genomförs av biblioteket i flera steg. Se bild i bilaga 1.

Forskningsdata Open Access

VR har fått uppdrag i regleringsbrev att ta fram nationella riktlinjer för Open Access till forskningsresultat.

Samarbete Arkivet / Bibliotek där bibliotekets roll har tyngdpunkt på tillgängliggörande.

Biblioteksrådet tycker det vore bra om en återkommande diskussion kring OA och publicering kan föras inom lärosätets ordinarie grupperingar som t.ex. fakultetsnämnderna, för att nå bästa spridning, samt att det vore bra om biblioteket blir inbjuden till dessa med regelbundenhet.

2. Inför budgetår 2015: investeringsbehov i RFID för utlån och stöldskydd

Morgan och Britt-Marie redogjorde för läget kring bibliotekets system för utlån och stöldskydd som nu blivit så pass föråldrat att nyanskaffning inte går att få tag på. En längre bakgrundsbeskrivning och kostnadsförslag finns i bilaga 2.

Bibliotekets förslag är att vi upphandlar all hårdvara vi kommer att behöva uppdelat på tre år, och gör en RFID-satsning genom utveckling inom gruppen. Ingen löpande driftkostnad för kommande år krävs.

Biblioteksrådet godkände att förslaget går vidare till rektor.

3. UB:s kvalitetsindex som resurs i dekanens avdelningsdialoger

Vi diskuterade indikator 4 "Referenslistor i C- och D-uppsatser" som intressant underlag vid avdelningsdialoger.

Framkom önskemål att få en uppdelning utifrån kandidatnivå och master. Vore bra om biblioteket inför ett kommande år (eller termin) frågar kanslicheferna och dekanerna vilka ämnen man vill prioritera vad gäller analys av referenslistorna. Datateknik och Elektronik önskades i ett första skede.

Fortfarande saknas uppsatser i DIVA. Viktigt att uppsatserna arkiveras elektroniskt i DIVA – vill inte studenten publicera uppsatsen så finns möjligheten att endast arkivera den i DIVA.

4. Lokalisering 2016: Rapport

Bibliotekscheferna informerade om läget kring bibliotekets ombyggnation i Sundsvall och flytten av biblioteket Härnösand. En grov tidsplan finns med start januari 2015 då bibliotekspersonalen i Sundsvall flyttar upp till plan 6 i N-huset och ombyggnationen startar på samtliga våningsplaner i N-huset mars-september 2015. Ny golvmatta skall läggas på plan 1-3 och antal hyllor ska räknas utifrån mängden litteratur inom ämnesområdena när vi integrerar Härnösands böcker med Sundsvalls böcker varpå hyllorna ska få en genomtänkt placering i biblioteksrummet. Vi väntar på att en arkitekt skall knytas till Biblioteksprojektet för att ge förslag på hur våningsplanen ska utformas och möbleras. Plan 4 kommer att få ett Learning Space tillgängligt dygnet runt för studenter och anställda. Plan 5 huserar LRC med halva våningsplanet

tillgängligt för anställda att ta del av en pedagogisk "experimentverkstad" – något som planeras utifrån en forskargrupp som Ola Lindberg ansvarar för.

5. Utbildningsprojekt

a. Rapport från delprojekt för HUV

Bibliotekets projektgrupp har deltagit vid ämneskollegier för ämnena kriminologi, pedagogik, socialt arbete och fått en positiv respons samt planering att fortsätta samarbetet med en progression i informationskompetens inom ämnets utbildningar. Resultatet av dialogen är bl.a. önskemålet om en nätbaserad självstudiekurs i grundläggande informationssökning som lärare kan knyta till sina kurser i Moodle och se vilka studenter som deltagit samt att denna kurs också finns på engelska. Vi jobbar med att skapa dessa två kurser så att de finns tillgängliga till hösten. Internt har det framkommit önskemål om kompetensutveckling inom bl.a. "källkritik och Internet", "motverka plagiering", "utvärdering", "övningsuppgifter".

b. Rapport från delprojekt för NMT

Vi har besökt: Råd för utbildning på grund- och avancerad nivå samt Dekanens ledningsgrupp.
Från båda håll önskades att vi för dialog med programråden och avdelningarna. Vi har påbörjat dialog med Civilingenjörsprogramrådet där man önskade att vi lägger till en introduktion första terminen + omdisponerar innehållet för "Kommunikation i tal och skrift". EKS internationell master önskades också ett närmare samarbete kring både i informationssökning och informationshantering men också i skrivstöd från LRC.
Biblioteket kommer att samla de bibliotekarier som ansvarar för undervisning för utbildningarna inom NMT till ett gemensamt Adobemöte i juni för fortsatt planering.

6. LRC

a. Språkverkstad

Startade höstterminen 2013. Två personer anställda på timmar, en arbetsdag /ort. De stödjer studenter vi uppsatsskrivning och de studenter som inte fått godkänt och behöver stöd att komma vidare. Man ser att det är viktigt att hitta en ingång med språkverkstaden tidigt i utbildningen, t.ex. erbjuda workshop. Även engelska önskas det hjälp med men LRC har inte tillräckligt med tid att tillgodose det fullt ut.

Vi måste även hitta en progression i skrivandet eftersom det visat sig att få studenter kommer på drop in-verkstäder. En progression där studenterna får öva att skriva i tidigt skede är viktigt.

b. EvaSys

Utvärderar alla kurser som har en kurskod. Finns en del kvar att göra innan det fungerar utifrån de ursprungliga önskemålen. Att kunna utvärdera

delmoment t.ex. och att lärare ska kunna lägga till egna frågor.
Lägesbeskrivning uppdateras på LRC-webben.

c. Information om planerade uppgraderingar av system

Studentportalen och Moodle ska uppgraderas. I och med det blir Studentportalen anpassad för mobilanvändning och man knyter innehållet till personen som har loggat in. I Moodle kommer inte alla parametrar att synas för alla utan endast de verktyg man måste använda. Information sprids via nyhetsbladet.

Nästa möte 24 september 2014

- Kompetensförsörjning biblioteket
- Utbildningsprojekten
- Kvalitetsindex och avdelningsdialoger

UPPTÄCK DINNA PROJEKTER

BIBLIOTEKSRÅDET

14 maj 2014

UPPTÄCK DINNA PROJEKTER

VR:s nya modell för prestationsbaserad medelstillelning – Fokus - har beslutat sig för att använda publikationsdata från SwePub

Vetenskapsrådet har i uppdrag från regeringen att i samråd med Forte, Formas och Vinnova utreda och lämna förslag till en modell för resursfördelning till universitet och högskolor, som innefattar kollegial bedömning av forskningens kvalitet och relevans, och som gör det möjligt att fördela resurser på ett sådant sätt att det premierar kvalitet och prestation i forskning. Uppdraget ska redovisas den 31 dec 2014.

Vetenskapsrådet betonar att alla lärosäten bör ansluta sig till SwePub och att de bör avsätta resurser för att kvalitetssäkra och leverera data till SwePub.

UPPTÄCK DINNA PROJEKTER

KB DRIVER PROJEKTET VIDAREUTVECKLING AV SWEPUB

Ett av SwePub-projektets delmål är att ta fram en sammanhållen kravbild på data som är kopplade till analysbehoven inom den föreslagna modellen för resursfördelning. Delar av den bilden har kommit ut i form av förändringar i metadatamodellen (SwePub MODS-formatet) och förslag till ny praxis kring dataleveranser av forskningspublikationer för analys till SwePub. Utvecklingen pågår iterativt och är beroende av att data kommer in från lärosätena så att till exempel FOKUS-projektet kan göra sina förberedelser och tester, men också att systemet kan utvecklas, och att format och praxis kan fastställas.

LEVERANS AV DATA FRÅN MIUN TILL SWEPUB

Vi har sedan länge fungerande rutiner för granskning och komplettering av data och har representation i referensgruppen för projektet vidareutveckling av SwePub. Vi kommer också att klara ev justering av data enligt nya riktlinjer (fr o m 2012)

Vi behöver däremot samverka med UK och fakulteter för att sprida kunskap om nya riktlinjer, och andra informationsinsatser som t ex uppmana forskare att skaffa ORCID-id mm

Allmänt gäller att vi vill sträva efter att registreringen blir så komplett som möjligt, men även att minska stress och irritation från forskarna, och att processen istället genom tydlighet ska gå så smidigt som möjligt

BEHOV AV INDIKATORER FÖR PUBLICERING OCH ANALYS PÅ MIUN

Ur Handlingsplan för implementering av miuns forskningsstrategi:

Till biblioteket uppdras att med utgångspunkt i ARC13 och tillsammans med fakulteterna vidareutveckla uppföljningssystem för bibliometri i LISA.

En kvalitetsdriven modell för medelstildelning ska utvecklas där hänsyn tas till publicering och citering. Syftet är att stärka incitamenten för publicering i högt rankade journaler (motsv) och därigenom öka forskningens synlighet.

Vi har byggt en daglig import av data från DiVA till LISA, och på testbasis gjort visningar av de flesta indikatorerna i ARC13 (nerbrutna på avdelningar, UoA, ämnen och till viss del även på person). Vi behöver här en dialog om vilka indikatorer som ska lyftas fram och vi tror även att det behövs informationsinsatser kring detta data, att det finns och hur det ska tolkas.

Vi behöver också diskutera med fakulteterna hur ev nya indikatorer som kan komma att användas i FOKUS ska tillämpas på miun.

SWECRIS OCH PRISMA

Vetenskapsrådet utvecklar ett system för administration av ansökningar (PRISMA) som bl a ska hämta information från SwePub

De utvecklar också SweCris som ska innefatta forskningsadministrativ data även på projektnivå.

Vi här på miun bör utveckla rutiner så vi skapar data kring projekt och anslagsgivare med knytning till publikationer. I DiVA finns redan möjlighet att registrera anslagsgivare knutet till publikation och möjlighet att registrera projekt kommer. Vi behöver kontakt med rätt personer på lärosätet för att få tillgång till data för granskning och komplettering. Vi behöver även diskutera om detta data skulle behöva visas i LISA.

PUBLICERING AV DOKTORSAVHANDLINGAR OCH RAPPORTER

De 32 avhandlingar som producerades på miun 2013 har hittills laddats ner 12 703 gånger. Fortfarande har vi svårt att få in avhandlingarna och doktoranderna tror att de ska vänta till efter disputation. Vi ser att spridningen ofta blir sämre om avhandlingen inte finns digitalt tillgänglig innan disputation.

Rektorsbeslut finns sedan ett antal år tillbaka att alla avhandlingar ska spikas digitalt.

OPEN ACCESS

Vi behöver veta vilka forskare som fått medel med krav på Open Access-publicering, vi kan bistå med praktisk hjälp och rådgivning.

Både parallellpublicering och originalpublicering i Open Access-tidskrifter ökar kraftigt.

Totalt räknar man med att ca 30% av all forskning publiceras OA.

SYNLIGGÖRANDE AV PUBLICERING

Ur miuns plan för implementering av forskningsstrategin:

Till biblioteket uppdras att tillsammans med kommunikationsavdelningen utveckla en modell för att återkommande synliggöra vetenskaplig publicering i lärosätets interna och externa kommunikation.

Det som är gjort är att nu finns utstyrningar från DiVA på personliga sidor på webben, och liknande sidor för centrum och ämnen är på gång.

JÄVSGRANSKNING

Processen för genomförande av jävgranskning

En bibliografisk sökning genomförs för att kontrollera jäv. Dessa sökningar genomförs av biblioteket i flera steg.

Det första steget är att söka fram de publikationer som opponenter eller granskaren har skrivit. Härvid måste läggas akt på namnformer, det faktum att i vissa databaser förmått endast lagras som initialer och att namnbyten kan ha skett. När det är säkerställt att vi identifierat en eller flera fungerande namnformer för granskaren söker vi efter denna namnform (eller dessa namnformer)

De databaser vilka används för att utföra sökningarna i är följande:

Nationell forskningsdatabas: SWEPU (innefattar Diva och svenska forskningsdatabaser från lärosäten som inte använder Diva).

Nationell bibliografisk databas: LIBRIS

Internationell citeringsdatabas: Web of Science samt SCOPUS. Den senare har en bredare täckning av ämnesområden och ett större antal tidskriftstitlar än Web of Science, medan den förra har bättre täckning bakåt i tiden.

Internationell generell bibliografisk sökning: PRIMO med utökad sökning samt Google Scholar. Därtill sker också en internationell specialiserad bibliografisk sökning: Här har valts den mest omfattande specialdatabas som finns för granskarens ämnesområde som vi har tillgång till. Det innebär att viss anpassning skett där exempelvis INSPEC använts för teknisk fysik, PUBMED för hälsovetenskap, MATHSCINET för matematik o.s.v. beroende på granskarens eller opponenterens fält.

FORSKNINGSDATA OPEN ACCESS

VR har fått uppdrag i regleringsbrev att ta fram nationella riktlinjer för Open Access till forskningsresultat.

Samarbete Arkivet / Bibliotek där bibliotekets roll har tyngdpunkt på tillgängliggörande

Bilaga 2

Mittuniversitetets bibliotek

2014-04-15

Britt-Marie Sohlström

BAKGRUND

Mittuniversitetets bibliotek var tidigt ute med att satsa på självservice i utlåningsautomater kompletterat med stöldskydd i form av magnetremsor. Redan i mitten på nittiotalet fanns den första enheten i drift på det dåvarande vårdbiblioteket i Östersund. Idag lånas huvuddelen av böckerna ut genom att studenterna loggar in bibliotekens automater med studentportalsid och lånar själva, undantaget är bibliotekets uppskattade service med bokningsbar kurslitteratur som lånas ut ett dygn, den hämtas och lånas ut av personal.

Problem idag är att både utrustningen och magnetremsorna är slitna, och nya komponenter finns inte längre att köpa eftersom de flesta bibliotek idag satsat eller satsar på RFID-teknik för dessa ändamål, antingen genom att de bytt ut systemen med magnetremsor eller genom att RFID är deras första lösning för självservice. Ny byggstandard kräver också ett sådant stort avstånd mellan bågarna vid entréer att stöldskyddet är ineffektivt.

Den verksamhet biblioteket har med utlån av tryckta böcker innefattar främst kurslitteratur, och den är stöldbegärlig. Ska den hanteringen hålla hög kvalitet mot studenterna måste vi vara noga med kontroll, annars får vi missnöjda studenter och personal som får lägga mycket tid på att leta försvunna böcker och ta emot kritik.

Mittuniversitetets bibliotek har hittills valt att prioritera bort investering i RFID till förmån för andra projekt kring digital litteratur och publicering, men vi har nu nått en gräns då vi måste hantera situationen, annars hamnar vi framöver i att behöva gå tillbaka till manuell hantering av alla lån. Förutom att personal kommer att bindas till dessa arbetsuppgifter igen, så kommer det att upplevas som en serviceförsämring i biblioteken. Utan stöldlarm kommer vi också att bli tvungna att kräva av våra studenter att visa upp väskor vid utpassering. Bilden av biblioteken som välkomnande studiemiljöer naggas i kanten.

RFID FÖR MITTUNIVERSITETETS BIBLIOTEK

Den RFID-utrustning som finns på många svenska bibliotek idag har levererats av en handfull olika leverantörer. Vanligtvis gör man en upphandling och köper allt inklusive support från samma leverantör. Systemen bygger också på RFID-chip av typen HF. För RFID-lösningar allmänt kommer nu istället en ny typ UHF, som öppnar för bättre möjlighet att utnyttja chipen inte bara för utlån och stöldskydd utan även för sökning efter böcker som är felplacerade osv. Internationellt finns bibliotek som tagit dessa chip i bruk, men vi har inte hittat något exempel i Sverige. Eftersom vi nu ändå avvaktat så länge med att ta i bruk RFID, känns det som ett logiskt steg att dra fördel av detta genom

att använda UHF. Vi har också på biblioteket genom nyrekrytering till systemdriftsgruppen tillgång till en person som bland annat har erfarenhet av att bygga RFID-lösningar. Vi bedömer också att vi har tillräcklig kompetens inom gruppen för att säkerställa att vi klarar driften utan support utifrån, men självklart innebär det att resurser binds till detta projekt för ganska lång tid.

Vårt förslag är alltså att vi upphandlar all hårdvara vi kommer att behöva uppdelat på tre år, och gör en RFID-satsning genom utveckling inom gruppen.

Vi gör i detta ingen utveckling av återlämning med sortering, något som många bibliotek tar med i sina upphandlingar. Vi har med uppdelningen i två campusbibliotek redan idag för små volymer för att det ska vara försvarbart, och räknar ju trots allt på lång sikt med en minskning av verksamheten. Vi har ju inte heller haft någon självbetjäning för återlämning tidigare, eftersom studenterna kan lämna böckerna i en låda om personalen är upptagen med något annat.

Vi bör vid chipningen lösa det så att de behandlade exemplaren ska kunna urskiljas i bibliotekssystemet, på köpet får vi då en välbehövlig inventering av biblioteket, samt att vi bör kunna förenkla gallringen av böcker som ska genomföras i samband med flytten från Härnösand.

GROV TIDPLAN

Hösten 2014 - Analys av standarder inom området och gränssnitt mot bibliotekssystemet mm, köp av testutrustning för att påbörja utveckling samt förberedelse av en större upphandling av chip och läsare/antennor. Utveckling av rutiner för konvertering

Våren 2015 - Upphandling av chip och läsare/antennor, samt påbörjande av chipning, med testning av rutiner. Sedan fullskalig chipning. En grov beräkning är att varje anställd på biblioteket behöver lägga 100 timmar till chipning, vilket vi nog inte orkar med utan vi behöver även ta in studenter eller annan tillfällig personal. Men vi kan göra processen i relativt låg takt i det förslag vi lägger fram här.

Hösten 2015 - Analys för upphandling av stöldskyddsutrustning samt utveckling eller upphandling av självbetjäningsutrustning.

Våren 2016 - Upphandling av hårdvara för stöldskyddsutrustning samt självbetjäningsutrustning. Östersund kan sedan påbörja cirkulation med RFID när denna finns på plats. Sundsvall avvaktar till flytten från Härnösand är genomförd.

KOSTNADSBERÄKNING

Bestånd: Idag äger biblioteken tillsammans ca 5 500 hyllmeter, dvs ca 240 000 böcker. 10% finns magasinerat. Omfattande gallring pågår inför flytten från Härnösand till Sundsvall

På biblioteken tillsammans sker ca 62 000 utlån varje år (exkl omlån), därav ca 11 000 dygnslån av kursböcker.

2014

Utrustning för testbruk 30 000:-

2015

UHF chip 1-2 kr/st 200 000 – 400 000:-

Läsare / Antenner:

- a) Till diskar 2 per ort (samt anv på konv vagnarna) 32 000:-
- b) Arbetsstationer (personliga) 2000:-/st

Bärbara datorer till chipning Gamla datorer men batterier behövs 2000:-

Vagnar om vi inte har som passar 8000:-

Lön till studentvakter el dyl

2016

Stöldutrustning 3 utgångar? 15 000:- utgång

Självtutlåningsutrustning 80 000:- / st om de köps

Om vi bygger själva

(Dator, pekskärm, läsare, kvittoskrivare) 25 000:- st exkl möbel

Utrustning för att leta felplacerade böcker 25 000:-

Ev antenner i hyllor för kurslitteratur, för extra kontroll på dessa Ingen prisuppgift just nu

Ingen löpande supportkostnad framöver, vi kan också säga upp de supportavtal vi har på bibliobarerna (36 000:- för fyra bibliobarer)

Denna kostnadsberäkning hamnar genom att vi avstår från återlämning och sortering, samt genom att vi lägger utveckling på befintlig personal långt under normala upphandlingskostnader. Malmö högskola gjorde t ex en förfrågan på priser inför upphandling hösten 2010 och hamnade då på mellan 2 och 3 mKr. Observera att detta då gällde en bibliotekslokal.

Tornbjör, Ericson Lagerås, Nilén: RFID på Malmö högskola? – en konsekvensanalys. Malmö högskola 2010.